

Motion till riksdagen

1987/88:So705

Bertil Måbrink (vpk)

Sänkt gränsvärde för etenoxid

Etenoxid (kallas även etylenoxid) har ett vidsträckt användningsområde, bl. a. vid tillverkning av kylämne (etylenglykol), polyesterfibrer, film och andra kemiska produkter. Ämnet används även vid sterilisering av medicinskt material m. m. Totalt förbrukas ca 40 000 ton etylenoxid per år i Sverige av denna cancerframkallande kemikalie.

Bakgrund

Redan i början av 1800-talet kände man till att etenoxid är mutagent även i låga koncentrationer. Enligt beräkningar som gjorts åt arbetarskyddsverket induceras 6 cancerfall per år i en befolkning på 1000 personer som utsätts för 1 ppm etenoxid i 40 tim./vecka. Trots detta är det hygieniska gränsvärdet 5 ppm.

Enligt samma källa som använts för ovanstående uppgifter (Arbete och Hälsa 1981:6) föreligger ett lineärt samband mellan koncentration av etenoxid och mutationsfrekvens. Detta faktum innebär att det inte finns en lägsta gräns under vilken koncentrationen kan anses utesluta allvarliga skador på människa.

Kromosomskador i samband med exponering av etenoxid är kända sedan början av 1960-talet. Det är också känt att arbetare som oavsiktligt utsatts för läckande gas från steriliserade produkter drabbats av leukemi i högre grad än förväntat, trots att halterna varit låga (Arbete och Hälsa 1982:7).

På yrkesmedicinska avdelningen vid Halmstads lasarett utfördes en undersökning 1978–1979 (överläkare B Högstedt) av etenexponerade arbetare, anställda vid bl. a. Gambro i Lund. I undersökningen påvisas att reparationen av skador på DNA-molekylerna var hämmad samtidigt som frekvensen kromosomskador ökat. (Hereditas 98:105–113 1983)

En uppföljning av andra svenska studier av exponerade arbetare har under senare år förstärkt intrycket av att cancerrisken ökar vid användning av etenoxid. Leukemi och magcancer är vanligare hos exponerade än hos normalbefolkningen. Allt talar för att även tillfällig exponering av etenoxid medför ökad cancerrisk (Arbete och Hälsa 1984:49).

I socialutskottets betänkande 1985/86:12 sägs det att en revision av gränsvärdena inkl. etenoxid skulle antas av arbetarskyddsstyrelsen hösten 1986. Nu är det januari 1988 och revideringen är inte färdig än. Gränsvärdet ligger i dag vid 5 ppm, vilket fastställdes 1981. Detta gränsvärde är

oacceptabelt. Japan har ett gränsvärde för etenoxid som ligger vid 0 ppm. I USA ligger gränsvärdet i dag vid 1 ppm, men man har bestämt sig för att minska detta till 0,1. I Sovjetunionen gäller gränsvärdet 0,5. Det borde inte vara så svårt för Sverige att vidta liknande åtgärder och sänka gränsvärdena eller att göra som Japan – dvs. att utesluta etenoxiden.

Vpk anser med utgångspunkt från etenoxidens redovisade allvarliga hälsorisker för de arbetare som utsätts för kemikalien att gränsvärdet för etenoxid skall sänkas till noll. Detta behöver inte innebära att användningen måste upphöra. Helt slutna processer, där ämnet efter användning genom tillsatser omvandlas till ett annat, mindre farligt ämne eller återanvänds, ter sig möjliga.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda föreslås
att riksdagen hos regeringen begär att omedelbara åtgärder vidtas
för att sänka gränsvärdet för etenoxid till 0.

Stockholm i januari 1988

Bertil Måbrink (vpk)

Mot. 1987/88
So704